

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน

พ.ศ. ๒๕๒๗ ชุมชนห้วยเขย่งได้อพยพจากที่อยู่อาศัยบริเวณพื้นที่ที่ลุ่มมาอยู่ ณ บริเวณพื้นที่ปัจจุบัน เนื่องจากที่อยู่เดิมกลายเป็นพื้นที่น้ำท่วมจากการก่อสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ (เขื่อนเขาแหลม) จากนั้น ชีวิตของชาวห้วยเขย่งก็ได้เปลี่ยนจากการทำนาหาปลาในที่ลุ่มกลายเป็นคนพื้นที่สูงที่มีถิ่นฐานอยู่บริเวณเชิงเขาหินปูน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและแห้งแล้ง แม้ว่าชาวบ้านห้วยเขย่งจะได้รับเงินชดเชยค่าที่ดินจำนวนมากทุกครอบครัว แต่ก็ใช้เงินจนหมดและเริ่มมีหนี้สิน หลายครอบครัวได้ขายที่ดินที่ได้รับมาใหม่ไปจนหมดแล้วต้องหันมาทำอาชีพรับจ้างทำไร่ และหาของป่าขายเป็นรายได้ยังชีพ

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๑ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินโครงการทอส่งก๊าซธรรมชาติไทย-สหภาพพม่า ผ่านพื้นที่ป่าและชุมชนห้วยเขย่ง จึงมีโครงการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนและพื้นที่ดูแลอนุรักษ์พื้นที่ป่าทองผาภูมิ เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่สังคมโดยในพ.ศ. ๒๕๔๕ ปตท. ได้มีพันธะสัญญาในการอนุรักษ์ดินและสัตว์ป่าพื้นที่ ๓๐,๐๐๐ ไร่ ในเขตอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้ร่วมกับโครงการพัฒนาความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (BRT) เพื่อวิจัยและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับป่าของชุมชน รวมถึงส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนและจัดทำแผนชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งเป็นการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ตามพันธะสัญญา EIA ภายใต้ชื่อ “โครงการทองผาภูมิตะวันตก” จากนั้นปตท. และชุมชนจึงได้ได้ร่วมกันเชื่อมโยงงานวิจัยประสานกับการพัฒนาชุมชน มีการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งเป็นจำนวนมากหลังจากนั้น

ความเป็นมาของโครงการ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ปตท.ได้ขอความร่วมมือจากมูลนิธิโครงการหลวงเข้าไปดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนในตำบลห้วยเขย่ง มูลนิธิโครงการหลวง โดยหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี องค์ประธานมูลนิธิโครงการหลวงจึงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เข้ามาดำเนินการโดยตั้งเป็นโครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีเป็นประธานคณะกรรมการระดับจังหวัดและมีนายอำเภอทองผาภูมิเป็นประธานคณะทำงานระดับอำเภอ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง

พื้นที่ดำเนินงาน สถานที่ตั้งสภาพพื้นที่ ขนาดที่ตั้ง

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง มีพื้นที่รับผิดชอบ ๑๐ หมู่บ้าน ของตำบลห้วยเขย่ง ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๔° ๓๒' ๐๐" - ๑๔° ๔๗' ๓๐" เหนือ และเส้นแวงที่ ๙๘° ๒๘' ๑๒" - ๙๘° ๓๙' ๐๐" ตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลห้วยเขย่ง และบางส่วนของตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความสูงของพื้นที่ระหว่าง ๒๒๖ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พิกัดที่ X ๔๔๘๘๘๖.๐๐ Y ๑๖๒๕๑๓๖.๐๐ ประชากรส่วนใหญ่ เป็นชาติพันธุ์พม่า มอญ ลาว และชาวไทยพื้นราบ ประชากรจำนวน ๔,๕๓๒ครัวเรือน จำนวน ๙,๕๑๙ คน

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง อยู่ห่างจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะทาง ๙๖๒ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๑๒ ชั่วโมง อยู่ห่างจากจังหวัดน่าน ระยะทาง ๑๗๐ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๒.๕ ชั่วโมง อยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิ ระยะทาง ๓๖ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๔๐ นาที โดยเส้นทางคมนาคมเป็นถนนลาดยางทั้งหมด

โดยมีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลปิล็อก
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลหินดาด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลท่าขนุน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับแนวเขาห้วยเขย่ง

และเขานิชาในท้องที่ตำบลห้วยเขย่ง

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ตำบลห้วยเขย่งทางด้านทิศตะวันออกมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขา มีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนทอดตลอดแนวจากด้านเหนือถึงด้านใต้ ประกอบด้วย เขาเย็น เขาท่าขนุน เขาพุต้อง และเขาทีปือ ทางด้านทิศตะวันตก จะเป็นภูเขาหินแกรนิตมีสภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขา ลูกคลื่นลอนชันสลับลูกคลื่นลอนลาด ประกอบด้วย เขาห้วยเขย่ง เขานิชา ลักษณะดังกล่าวทำให้ทิศทางการไหลของลำน้ำส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ห้วยเขย่ง ห้วยทิม ห้วยประจักษ์ และห้วยบ้านไร่ ไหลจากทางทิศใต้ไปลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ ทางทิศเหนือสามารถแบ่งพื้นที่ตามลุ่มน้ำย่อยตามหลักของการจัดการลุ่มน้ำ พบว่าพื้นที่โครงการโครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง ประกอบด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำย่อยห้วยเขย่ง ลุ่มน้ำย่อยห้วยทิม และบางส่วนของลุ่มน้ำย่อยห้วยประจักษ์ และลุ่มน้ำย่อยห้วยบ้านไร่

กลุ่มบ้านเป้าหมายในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง

หมู่บ้าน	หมู่ที่	ความสูงจากระดับน้ำทะเล	บริบทของพื้นที่	ครัวเรือน	ประชากร (คน)	ชาติพันธุ์
บ้านท่ามะเดื่อ	๑	๑๘๐	ยางพารา มันสำปะหลัง	๔๒๐	๑,๐๖๑	คนไทภาคเหนือ กลาง พม่า
บ้านปากลำปี่ล็อก	๒	๒๐๐	สวนผลไม้ ยางพารา	๔๕๘	๑,๐๕๘	คนไทยภาคเหนือ กลาง มอญ
บ้านห้วยเขย่ง	๓	๒๐๐-๓๐๐	ยางพารา	๓๐๐	๖๐๙	มอญ พม่า กะเหรี่ยง
บ้านประจักษ์	๔	๒๐๐	ยางพารา	๔๕๘	๑,๑๘๓	พม่า มอญ ไทย กลาง
บ้านไร่ป่า	๕	๒๓๐	มันสำปะหลัง ยางพารา	๒๖๗	๘๑๖	กะเหรี่ยง พม่า ไทยกลาง
บ้านไร่	๖	๑๘๐	ผักพื้นบ้าน	๑,๕๒๒	๒,๑๘๗	ไทยกลาง มอญ พม่า กะเหรี่ยง
บ้านห้วยปากคอก	๗	๒๒๐	สวนผลไม้ ยางพารา	๖๐๓	๑,๗๐๖	กะเหรี่ยง พม่า ไทยกลาง
บ้านเตาถ่าน	๗	๒๐๐	ยางพารา	๙๒	๓๙๘	พม่า มอญ
บ้านวังน้ำเขียว	๗	๒๐๐	ยางพารา	๕๐	๑๘๐	พม่า ไทยกลาง
บ้านรวมใจ	๘	๒๔๐	ยางพาราค้าขาย	๓๖๒	๘๙๙	ไทยกลาง เหนือ
รวม				๔,๕๓๒	๙,๕๙๐	๔ ชาติพันธุ์

**ข้อมูลระดับการพัฒนา ABCD ของหมู่บ้าน กลุ่มบ้าน
ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง**

พื้นที่โครงการฯ	พื้นที่รับผิดชอบกลุ่มบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ระดับพัฒนา
ห้วยเขย่ง	๑. บ้านท่ามะเดื่อ	๑	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๒. บ้านปากลำปี่ลือก	๒	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๓. บ้านห้วยเขย่ง	๓	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	B
ห้วยเขย่ง	๔. บ้านประจำไม้	๔	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๕. บ้านไร่ป่า	๕	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	B
ห้วยเขย่ง	๖. บ้านไร่	๖	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๗. บ้านห้วยปากคอก	๗	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๘. บ้านเตาถ่าน	๗	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๙. บ้านวังน้ำเขียว	๗	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
ห้วยเขย่ง	๑๐. บ้านรวมใจ	๘	ห้วยเขย่ง	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี	C
	พื้นที่ t&v					
	ไม่มี					

สภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และแหล่งน้ำ

สภาพพื้นที่ พื้นที่ตำบลห้วยเขย่งทางด้านทิศตะวันออกมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขา มีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนทอดตลอดแนวจากด้านเหนือถึงด้านใต้ ประกอบด้วย เขาเย็น เขาท่าขนุน เขาพุตอง และเขาทึบือ ทางด้านทิศตะวันตก จะเป็นภูเขาหินแกรนิตมีสภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขาลูกคลื่นลอนชันสลับลูกคลื่นลอนลาด ประกอบด้วย เขาห้วยเขย่ง เขานิชา

ลักษณะดังกล่าวทำให้ทิศทางการไหลของลำน้ำส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ห้วยเขย่ง ห้วยทิม ห้วยประจำไม้ และห้วยบ้านไร่ ไหลจากทางทิศใต้ไปลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ ทางทิศเหนือสามารถแบ่งพื้นที่ตามลุ่มน้ำย่อยตามหลักของการจัดการลุ่มน้ำ พบว่าพื้นที่โครงการโครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง ประกอบด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำย่อยห้วยเขย่ง ลุ่มน้ำย่อยห้วยทิม และบางส่วนของลุ่มน้ำย่อยห้วยประจำไม้ และลุ่มน้ำย่อยห้วยบ้านไร่

ลักษณะภูมิอากาศ พื้นที่ตำบลห้วยเขย่งมีภูมิอากาศแบบมรสุมในเขตร้อน (Tropical monsoon climate) มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ๒๘.๒ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายนเท่ากับ ๓๘.๑ องศาเซลเซียส และต่ำสุดในเดือนธันวาคมเท่ากับ ๑๘.๒ องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี ๗๕ เปอร์เซ็นต์ ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี ๑,๔๙๖ มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกรกฎาคม และต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์

แหล่งน้ำ พื้นที่ตำบลห้วยเขย่งมีทิศทางการไหลของลำน้ำต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไหลจากทิศใต้ลงสู่พื้นที่ราบทางทิศเหนือ บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ ซึ่งมีระดับความสูงประมาณ ๑๗๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยลักษณะของลำน้ำที่พบเป็นแบบ Dendritic ลำน้ำในพื้นที่มีน้ำไหลตลอดปี ได้แก่ ห้วยเขย่ง ห้วยบ้านไร่ ห้วยประจักษ์ไม้ ห้วยปากคอก และห้วยทิดือ ส่วนลำน้ำที่มีน้ำไหลเฉพาะช่วงฤดูฝน ได้แก่ ห้วยเกริงตะโก ห้วยทิม ห้วยทิโพสะทอล่า และห้วยทิพมอ สถานการณ์ปัจจุบันได้มีการจัดทำแหล่งน้ำไว้เพื่อการอุปโภคบริโภค กรมทรัพยากรน้ำ กรมน้ำบาดาล และกรมชลประทาน และได้จัดทำแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตรโดยกรมพัฒนาที่ดิน

สภาพเศรษฐกิจ สังคมชุมชน สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชน ร้อยละ ๙๕ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ ๕ ประกอบอาชีพอื่นๆ คือ รับจ้าง งานหัตถกรรม ค้าขาย รับราชการ และหาของป่า ทั้งนี้การเพาะปลูกเป็นแบบทำไร่หมุนเวียน โดยปลูกพืชหลัก คือ ยางพารา มันสำปะหลัง สวนผลไม้ และข้าวไร่ มีการใช้สารกำจัดวัชพืช และปุ๋ยเคมีจำนวนมาก โดยมีพ่อค้าคนกลางนำเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยากำจัดวัชพืชมาจำหน่ายหรือลงทุนให้ก่อน และหักเงินคืนเมื่อรับซื้อผลผลิต เกษตรกรบางส่วนได้เข้าทำทำการเกษตร ปลูกพืชผัก พืชไร่ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย ๘๐,๐๐๐ ต่อครัวเรือนต่อปีและมีหนี้สินทุกครัวเรือน

แสดงรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน / ปี (ข้อมูลรายได้มาจากบานข้อมูล ปี ๒๕๕๘)

กลุ่มบ้าน	ตำบล	ประชากร (คน)	รายได้ (บาท)	อาชีพ
หมู่ที่ ๑ บ้านท่ามะเดื่อ	ห้วยเขย่ง	๑๐๖๑	๘๐,๐๐๐	รับจ้าง
หมู่ที่ ๒ บ้านลำปิส็อก	ห้วยเขย่ง	๑,๐๕๘	๘๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยเขย่ง	ห้วยเขย่ง	๖๐๙	๘๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
หมู่ที่ ๔ บ้านประจักษ์ไม้	ห้วยเขย่ง	๑,๑๘๓	๘๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
หมู่ที่ ๕ บ้านไร่ป่า	ห้วยเขย่ง	๘๑๖	๘๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
หมู่ที่ ๖ บ้านไร่	ห้วยเขย่ง	๒,๑๘๗	๙๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
หมู่ที่ ๗ (๑) บ้านห้วยปากคอก	ห้วยเขย่ง	๑,๗๐๖	๕๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
(๒) บ้านเตาถ่าน	ห้วยเขย่ง	๓๙๘	๘๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
(๓) บ้านวังน้ำเขียว	ห้วยเขย่ง	๑๘๐	๘๐,๐๐๐	เกษตรกรรม/รับจ้าง
หมู่ที่ ๘ บ้านรวมใจ	ห้วยเขย่ง	๘๙๙	๑๐๐,๐๐๐	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
รวม		๙,๕๙๐ คน	๘๐,๐๐๐- ๑๐๐,๐๐๐ บาท	

สังคมชุมชน การสาธารณสุข ในตำบลห้วยเขย่ง มี ๒ แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยเขย่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านปากลำปี่ล็อก และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านไร่ หมู่ที่ ๖ บ้านไร่ โดยมี อสม.ทุกหมู่บ้าน และห่างไปอีก ๓๖ กิโลเมตร จะถึงโรงพยาบาลอำเภอทองผาภูมิ

ปัจจุบันโครงการพัฒนาแบบพื้นที่สูงวังไผ่ได้พัฒนางานด้านสังคมและชุมชน ให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยการสนับสนุนการทำแผนชุมชน และการขับเคลื่อนการ นำไปใช้ประโยชน์ ๔ พื้นที่ ๔ ด้านหลัก คือส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม ได้แก่กลุ่มไม้ผล กลุ่มปลูกผัก การจัดตั้งกลุ่มและกองทุนเพื่อให้เกษตรกรบริหารจัดการตนเองได้ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเตรียมสหกรณ์ กลุ่มแปรรูป (วิสาหกิจชุมชน) การพัฒนาตลาดผลผลิตในชุมชน การพัฒนาหมู่บ้านสะอาดชุมชนเข้มแข็ง และสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงงานบูรณาการในพื้นที่

สิ่งแวดล้อม พื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการเปิดใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ โดยการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2527 ถึงแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะมีศักยภาพค่อนข้างสูงในการทำเกษตรเพราะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีค่อนข้างสูงและมีวัตถุดิบกำเนิดดินส่วนใหญ่เป็นหินปูน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง แต่เนื่องจากบางส่วนมีการใช้ที่ดินผิดประเภทหรือขาดการบำรุงรักษา ทำให้ดินเสื่อมโทรม และในบางพื้นที่ก็มีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ เนื่องจากสภาพพื้นที่และข้อจำกัดของหน่วยที่ดิน ซึ่งสามารถสรุปปัญหาของทรัพยากรดินบริเวณพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่งได้ดังนี้

- 1) ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ประมาณ 35,169 ไร่ หรือร้อยละ 19.49 ของพื้นที่ หน่วยที่ดินที่มีปัญหาความอุดมสมบูรณ์ต่ำถ้านำมาใช้เพื่อการเกษตรต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินจึงจะให้ผลผลิตที่เหมาะสม
- 2) ปัญหาดินตื้น ปัญหาดินตื้นมีเศษหิน/ก้อนหินปะปนจะพบบริเวณสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ลาดชันเชิงเขาหรือเป็นเนินเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันมากกว่า 5% มักจะพบชั้นหินหรือชั้นหินผุในระดับที่ไม่ลึกนัก ทำให้รากพืชยังลึกลงไปดินได้ลำบาก
- 3) ปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท มีเนื้อที่ประมาณ 14,570 ไร่ หรือร้อยละ 8.07 ของพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นการใช้พื้นที่ในการทำเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม สภาพพื้นที่มีความลาดชันทำให้ยากต่อการจัดการและมีโอกาสเกิดการชะล้างพังทลายของดินสูง

โครงสร้างพื้นฐาน

เส้นทางคมนาคม

ลักษณะดิน

พื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการเปิดใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ โดยการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ถึงแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะมีศักยภาพค่อนข้างสูงในการทำการเกษตรเพราะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีค่อนข้างสูงและมีวัตถุดิบกำเนิดดินส่วนใหญ่เป็นหินปูน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง แต่เนื่องจากบางส่วนมีการใช้ที่ดินผิดประเภทหรือขาดการบำรุงรักษา ทำให้ดินเสื่อมโทรมและในบางพื้นที่ก็มีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่เนื่องจากสภาพพื้นที่และข้อจำกัดของหน่วยที่ดิน ซึ่งสามารถสรุปปัญหาของทรัพยากรดินบริเวณพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่งได้ดังนี้

๑) ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ประมาณ ๓๕,๑๖๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑๙.๔๙ ของพื้นที่ หน่วยที่ดินที่มีปัญหาความอุดมสมบูรณ์ต่ำถ้านำมาใช้เพื่อการเกษตรต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินจึงจะให้ผลผลิตที่เหมาะสม

๒) ปัญหาดินตื้น ปัญหาดินตื้นมีเศษหิน/ก้อนหินปะปนจะพบบริเวณสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ลาดชันเชิงเขาหรือเป็นเนินเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันมากกว่า ๕% มักจะพบชั้นหินหรือชั้นหินผุในระดับที่ไม่ลึกนัก ทำให้รากพืชยังลึกลงไปดินได้ลำบาก

๓) ปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท มีเนื้อที่ประมาณ ๑๔,๕๗๐ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๐๗ ของพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันทำให้ยากต่อการจัดการและมีโอกาสเกิดการชะล้างพังทลายของดินสูง

ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่ตำบลห้วยเขย่งมีภูมิอากาศแบบมรสุมในเขตร้อน (Tropical monsoon climate) มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ๒๖.๖ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายนเท่ากับ ๒๙.๖ องศาเซลเซียส และต่ำสุดในเดือนธันวาคมเท่ากับ ๒๓.๕ องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี ๘๑ เปอร์เซ็นต์ โดยมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดในเดือนสิงหาคมเท่ากับ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนมีนาคมเท่ากับ ๖๘ เปอร์เซ็นต์

ศักยภาพการคายระเหยน้ำ จากการคำนวณโดยโปรแกรม CROPWAT มีการคายระเหยน้ำรวมตลอดปี ๑,๖๔๔.๘ มิลลิเมตร โดยมีอัตราการคายระเหยน้ำสูงสุดในเดือนเมษายนเท่ากับ ๑๘๐.๐ มิลลิเมตร และต่ำสุดในเดือนพฤศจิกายนเท่ากับ ๑๑๑.๐ มิลลิเมตร

ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี ๑,๗๓๖.๕ มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนสิงหาคมเท่ากับ ๓๒๙.๕ มิลลิเมตร และต่ำสุดในเดือนธันวาคมเท่ากับ ๒.๙ มิลลิเมตร

ปริมาณน้ำฝนใช้จากการคำนวณโดยโปรแกรม CROPWAT มีปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี ๑,๐๕๓.๒ มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนสิงหาคมเท่ากับ ๑๕๘.๐ มิลลิเมตร และต่ำสุดในเดือนธันวาคมเท่ากับ ๒.๙ มิลลิเมตร

แหล่งน้ำที่สำคัญของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

พื้นที่ตำบลห้วยเขย่งมีทิศทางการไหลของลำน้ำต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไหลจากทิศใต้ลงสู่พื้นที่ราบทางทิศเหนือ บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ ซึ่งมีระดับความสูงประมาณ ๑๗๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยลักษณะของกลุ่มน้ำที่พบเป็นแบบ Dendritic ลำน้ำในพื้นที่มีน้ำไหลตลอดปี ได้แก่ ห้วยเขย่ง ห้วยบ้านไร่ ห้วยประจำไม้ ห้วยปากคอก และห้วยทิดือ ส่วนลำน้ำที่มีน้ำไหลเฉพาะช่วงฤดูฝน ได้แก่ ห้วยเกริงตะโก ห้วยทิม ห้วยทิโพสะทอล่า และห้วยทิพมอ

ป่าไม้

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนทอดตัวตามแนวเหนือใต้ เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรีมีพื้นที่ราบลุ่มเป็นจำนวนน้อย มีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและสถานภาพของทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

๑) พื้นที่ป่าไม้

มีการดำเนินการประกาศและเตรียมการประกาศเป็นเขตพื้นที่ป่าไม้โดยกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังนี้

๑.๑) ป่าสงวนแห่งชาติ

๑.๑.๑) ป่าห้วยเขย่ง อยู่บริเวณตอนกลางไปจนถึงตอนล่างของพื้นที่ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓๙,๔๐๕ ไร่ หรือร้อยละ ๗๗.๒๔ ของพื้นที่ ประกอบด้วย ๒ เขต คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (โซน C) มีเนื้อที่ประมาณ ๘๑,๗๓๙ ไร่ หรือร้อยละ ๔๕.๒๙ ของพื้นที่ และเขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (โซน E) มีเนื้อที่ประมาณ ๕๗,๖๖๖ ไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๙๕ ของพื้นที่ โดยพื้นที่โซน C จะพบได้บริเวณโดยรอบของขอบเขตพื้นที่ดำเนินการศึกษา และพื้นที่โซน E จะพบได้บริเวณตอนกลางของพื้นที่ดำเนินการศึกษา ในพื้นที่ป่าห้วยเขย่งได้มีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลม เขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ และพื้นที่จัดสรรของการไฟฟ้ามีเนื้อที่รวมประมาณ ๙๖,๓๒๐ ไร่ หรือร้อยละ ๕๓.๓๗ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา ดังนั้น จึงเหลือพื้นที่ป่าห้วยเขย่ง ในพื้นที่ดำเนินการศึกษาประมาณ ๔๓,๐๘๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒๓.๘๗ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา โดยแบ่งเป็นพื้นที่โซน C ประมาณ ๑๕,๗๖๘ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๗๔ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา และพื้นที่โซน E ประมาณ ๒๗,๓๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๕.๑๓ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา

๑.๑.๒) ป่าเขาช้างเผือก อยู่บริเวณตอนเหนือของพื้นที่ดำเนินการศึกษา มีเนื้อที่ประมาณ ๔๑,๐๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒๒.๗๕ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา ประกอบด้วย ๒ เขต คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (โซน C) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๘,๕๗๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๒๙ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา และเขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (โซน E) มีเนื้อที่ประมาณ ๒๒,๔๘๖ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๔๖ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา โดยพื้นที่โซน C จะพบได้บริเวณโดยรอบทางด้านเหนือของพื้นที่ดำเนินการศึกษา และพื้นที่โซน E จะพบได้บริเวณตอนกลางทางด้านเหนือของพื้นที่ดำเนินการศึกษา ในพื้นที่ป่าเขาช้างเผือกได้มีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลม เขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิมีเนื้อที่ประมาณ ๑๔,๐๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๗.๗๖ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา ดังนั้นจึงเหลือพื้นที่ป่าเขาช้างเผือกในพื้นที่ดำเนินการศึกษาประมาณ ๒๗,๐๕๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๔.๙๙ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา โดยแบ่งเป็นพื้นที่โซน C ประมาณ ๖,๖๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๗๐ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา และพื้นที่โซน E ประมาณ ๒๐,๓๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๒๙ ของพื้นที่ดำเนินการศึกษา

๑.๒) อุทยานแห่งชาติ

๑.๒.๑) อุทยานแห่งชาติเขาแหลม เป็น ๑ ในจำนวน ๕ แห่งของโครงการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเพื่อการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕

รอบวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ เนื้อที่ประมาณ ๑,๔๙๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙๓๕,๖๒๕ ไร่ เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่๖๗ ของประเทศ สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนก่อให้เกิดลำน้ำที่สำคัญหลายสายที่ไหลลงสู่แม่น้ำแควน้อยและอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ

๑.๒.๒) อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ปัจจุบันได้รับประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๙๖ ก วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ ๑๑๔ ของประเทศ มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๒๓๕.๕๔๓ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๗๗๒,๒๑๔.๒๗ ไร่

๑.๓) สวนป่า มีหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า ๒ หน่วยงาน ดังนี้

๑.๓.๑) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าห้วยเขย่ง และโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าข้างเผือก มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ชนิดไม้ที่ปลูก ได้แก่ สัก แดง ยมหอม ประดู่ ตะแบก และหวาย

๑.๓.๒) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ได้ดำเนินการปลูกป่าของสวนป่าทองผาภูมิ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าห้วยเขย่ง ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นสวนป่าที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ปลูกขุดเขตตามเงื่อนไขสัมปทานระยะยาวขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ โดยนำเงินค่าปลูกและค่าบำรุงรักษาจากไม้ที่ทำออกมาดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า ตามอัตราค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าต่อไร่ตามที่กรมป่าไม้กำหนด ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยเริ่มดำเนินการปลูกป่าจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่สามารถขยายพื้นที่สวนป่าได้ ชนิดไม้ที่ปลูก ได้แก่ สัก ยางพารา ยูคาลิปตัส กระถินเทพาเลี่ยน ช่อ ประดู่ แดง ตะเคียนทอง และยางนา เป็นต้น

๒) สถานภาพของทรัพยากรป่าไม้

สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณ มีไม้ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอย่างหนาแน่น มีเรือนยอดที่บางบริเวณพื้นที่มีความชื้นสูง เช่น บริเวณริมลำห้วยหรือ ตามร่องห้วย จะมีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นเป็นพิเศษมีสภาพคล้ายป่าดงดิบ ชนิดไม้ที่พบ ได้แก่ อินทรีชิต แควยอดดำ แดง สมอพิเภก สะเทิบ กาสามปึก เปล้าใหญ่ ลาย หว้า ลูกดิ่ง พืชพื้นล่าง ได้แก่ ลูกไม้ของไม้ชั้นบน เต่าร้าง เข็มป่า ชะอม เหมือดโลด เป็นต้น นอกจากนี้พื้นที่ป่าเบญจพรรณแล้วยังมีพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมซึ่งจะรวมถึงพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ดังกล่าวอยู่รอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ ภายหลังถูกปล่อยทิ้งไว้ให้รกร้าง มีหญ้าลูกไม้ต่าง ๆ และไม้ขึ้นทดแทน ชนิดไม้ที่พบ เช่น เปล้าใหญ่ หว้า อุโลก คอแลน เป็นต้น

การคมนาคม

เดินทางจากที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิ โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินสาย ๓๒๗๒ ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ระยะเวลาในการเดินทางจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ถึงโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง ใช้เวลาในการเดินทาง ๑๐ ชั่วโมง ๓๖ นาที (ระยะทาง ๘๘๙ กิโลเมตร)

โครงสร้างพื้นฐาน

๑. การไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอทองผาภูมิเป็นผู้ให้บริการด้านไฟฟ้า ซึ่งมี การให้บริการครบ ๑๐๐เปอร์เซ็นต์เกือบทุกหมู่บ้าน ยกเว้น บ้านห้วยปากคอก ที่มีไฟฟ้าใช้ประมาณร้อยละ ๘๐.๐๐

๒. น้ำประปา ในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่งมีบริการน้ำประปาหมู่บ้านใช้ในทุกหมู่บ้าน โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ร้อยละ ๙๕.๒๙ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (ข้อมูล กชช. ๒ค. ปี ๒๕๕๖)

๓. โทรศัพท์ มีบริการโทรศัพท์สาธารณะใช้ในหมู่บ้านหลักครบทุกหมู่บ้าน ส่วนกลุ่มบ้านย่อยที่ยังไม่มีโทรศัพท์สาธารณะมี ๒ กลุ่มบ้าน คือ บ้านวังน้ำเขียว หมู่ที่ ๖ และบ้านวังน้ำเขียวหมู่ที่ ๗

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ประชากร

ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่งมี ๑๐ หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน ๔,๕๓๒ ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๐,๐๙๗ คน

บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
ท่ามะเดื่อ	๑	๔๒๐	๑,๐๖๑
ปากลำปี่ลือก	๒	๔๕๘	๑,๐๕๘
ห้วยเขย่ง	๓	๓๐๐	๖๐๙
ประจำไม้	๔	๔๕๘	๑,๑๘๓
ไร่ป่า	๕	๒๖๗	๘๑๖
บ้านไร่	๖	๑,๕๒๒	๒,๑๘๗
ห้วยปากคอก	๗	๖๐๓	๑,๗๐๖

เตาถ่าน	๗	๙๒	๓๙๘
วังน้ำเขียว	๗	๕๐	๑๘๐
รวมใจ	๘	๓๖๒	๘๙๙
รวม		๔,๕๓๒	๑๐,๐๙๗

ผู้นำชุมชน

ตารางที่ ๑ รายชื่อผู้นำชุมชนตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	บ้านท่ามะเดื่อ	นายณภดล ดวงจันทร์ นายห่อ ปัญญาทะลุ นายณรงค์ อุ่มแสง	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
๒	บ้านปากลำปี่ลอก	นายสุเมธ ฤทธะวงษ์ นางสาววิลาวัณย์ ทับบุญ นายเอกพล ฤทธะวงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
๓	บ้านห้วยเขย่ง	นายคำแสง มีทา นายเสนาะ เกิดมันคง นางกฤษณะ มหานิล	กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
	บ้านประจำไม้	นายชมชาย ปัญญาทูล นายวินิจ มะโนรส นายพยุ่ง เจริญรักษ์	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
๕	บ้านไร่ป่า	นายอภิชาติ ศรีเรือน นายสมใจ ทองผาณิต นายวันนัย ศรีเรือน	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
๖	บ้านไร่	นายสิทธิพงษ์ อุประนาระ นายวันชัยพร กัณทะวงศ์ นายสมจิตร ผาภูมิเศวต	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
๗	บ้านห้วยปากคอก	นายชัยภัทร ประดิษฐ์คำย นางรังสิยา ประดิษฐ์คำย นายครรชิต จันทรปัญญา	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง
๘	บ้านรวมใจ	นายนาหวา เมาน้อย นายทองจันทร์ รัตโนภาพ นายประมาณ ศรีเมฆ	ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย่ง

การศึกษา

สถานบริการด้านการศึกษา ในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง มีสถานบริการด้านการศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ดังนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๓ แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน ๘ โรงเรียน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒ โรงเรียน (โรงเรียนบ้านไร่และโรงเรียนสมาคมป่าไม้แห่งประเทศไทยอุทิศ เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึง ระดับมัธยมศึกษา)

การสาธารณสุข

ประชากรตำบลห้วยเขย่งใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านปากลำปี่ลือกและบ้านไร่

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งพื้นที่ทำการเกษตรของประชากรหมู่ที่ ๑ ถึง หมู่ที่ ๕ และ หมู่ที่ ๘ เป็นพื้นที่ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจัดสรรให้กับประชากรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ ส่วนหมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๗ เป็นหมู่บ้านดั้งเดิมในพื้นที่ พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชล้มลุก ได้แก่ ข้าว ข้าวไร่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง มีพื้นที่บางส่วนที่ใช้ในการปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ฝรั่ง และพื้นที่บางส่วนปลูก ไม้ผล เช่น เงาะ ส้มเขียวหวาน มะม่วงหิมพานต์ ส้มโอ เป็นต้น

รายได้

ครัวเรือนประมาณ ร้อยละ ๖๖.๕๖ ของครัวเรือนทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ยมากกว่าคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อปีโดยหมู่บ้านที่ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนมากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี เกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านปากลำปี่ลือก บ้านประจำไม้ บ้านไร่ป่า บ้านไร่ บ้านห้วยปากคอก และบ้านรวมใจ ซึ่งเมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อคนของทุกหมู่บ้านในพื้นที่ พบว่ามีรายได้เฉลี่ย ๒๔,๒๐๐ บาทต่อคนต่อปี โดยหมู่บ้านที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูงกว่าค่าเฉลี่ย มี ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านปากลำปี่ลือก มีรายได้เฉลี่ย ๓๔,๓๘๐ บาทต่อ

คนต่อปี สูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อคนของทุกหมู่บ้าน รองลงมา คือ บ้านไร่ป่า มีรายได้เฉลี่ย ๓๐,๓๗๗ บาทต่อคนต่อปี บ้านรวมใจมีรายได้เฉลี่ย ๒๖,๗๗๔ บาทต่อคนต่อปี และบ้านไร่ มีรายได้เฉลี่ย ๒๕,๓๖๐ บาทต่อคนต่อปี ส่วนหมู่บ้านที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยมี ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านประจำไม้ บ้านห้วยปากคอก บ้านห้วยเขย่ง และบ้านท่ามะเตือ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีรายได้เฉลี่ยต่อคนลดหลั่นกันไป โดยหมู่บ้านท่ามะเตือเป็นหมู่บ้านที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนน้อยที่สุด กล่าวคือ มีรายได้เฉลี่ย ๑๒,๒๘๓ บาทต่อคนต่อปี (ข้อมูล กชช. ๒ ค. ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปี ๒๕๕๖)

การถือครองที่ดิน

การที่ประชากรในพื้นที่โครงการหมู่บ้านพัฒนาการเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ พื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินได้รับการจัดสรรจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งวัตถุประสงค์ที่จัดสรรที่ดินให้แก่ประชากรก็เพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นที่ทำกินให้แก่ลูกหลานต่อไปในอนาคต แต่จากการสอบถามผู้นำชุมชนในพื้นที่ พบว่า ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนมือผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเดิมไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งทุกหมู่บ้านมีการเปลี่ยนมือผู้ถือครองที่ดิน โดยหมู่บ้านที่มีการเปลี่ยนมือผู้ถือครองที่ดินเกินครึ่งหนึ่งของผู้ถือครองที่ดินเดิม ได้แก่ บ้านท่ามะเตือ บ้านปากลำปี่ลือก บ้านห้วยเขย่ง บ้านไร่ป่า บ้านวังน้ำเขียว (หมู่ที่ ๖) และบ้านเตาถ่าน ลักษณะการเปลี่ยนมือผู้ถือครองที่ดินเกือบทุกหมู่บ้านเป็นการเปลี่ยนมือโดยการซื้อขายมือเปล่า ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ในที่ดินแต่อย่างใดมีเพียงใบ ภบท.๕ เท่านั้น ยกเว้นบ้านห้วยปากคอกบางส่วนที่มีการซื้อขายโดยมีเอกสารสิทธิ์ สำหรับเจ้าของผู้ถือครองที่ดินจากการเปลี่ยนมือไป ส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ แต่อีกส่วนหนึ่งอาศัยอยู่นอกพื้นที่ ลักษณะการใช้ที่ดินของเจ้าของที่ดินที่ถือครองที่ดินจากการเปลี่ยนมือส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะบ้านปากลำปี่ลือก บ้านห้วยเขย่ง บ้านประจำไม้ บ้านไร่ป่า และบ้านไร่ ใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำการเกษตรทั้งหมด นอกจากนี้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่แตกต่างกันไปแล้วแต่วัตถุประสงค์ของแต่ละคน กล่าวคือ บางส่วนใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำ รีสอร์ท ได้แก่ บางส่วนของเจ้าของที่ดินบ้านท่ามะเตือและบ้านห้วยปากคอก ผู้ที่ซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร ได้แก่ บางส่วนของเจ้าของที่ดินบ้านท่ามะเตือ ซื้อเพื่อทำบ้านพักผ่อน ได้แก่ บางส่วนของเจ้าของที่ดินบ้านเตาถ่าน (หมู่ที่ ๗) และบ้านวังน้ำเขียว (หมู่ที่ ๖) แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่ซื้อที่ดินไว้แต่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรเลย โดยทิ้งว่างไว้เฉยๆ ได้แก่ เจ้าของที่ดินบ้านรวมใจทั้งหมด บางส่วนของเจ้าของที่ดินบ้านวังน้ำเขียว (และบ้านเตาถ่าน)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปีพ.ศ. ๒๕๕๗ เนื้อที่รวม ๑๘๐,๔๖๕ ไร่ มีลักษณะรูปแบบการใช้ที่ดินแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท

พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๑๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๗๔ ของพื้นที่ทั้งหมด ประกอบด้วย

๑) หมู่บ้านชาวไทยพื้นราบ (U๒๐๑) มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๑๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๑๗ ของพื้นที่ทั้งหมด ราษฎรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้รับจัดสรรที่ดินจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สืบเนื่องจากผลกระทบจากการสร้างอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์

๒) หมู่บ้านชาวไทยภูเขา (U๒๐๒๐) มีเนื้อที่ประมาณ ๔๐๗ หรือร้อยละ ๐.๒๓ ของพื้นที่ทั้งหมด

๓) สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ (U๓) มีเนื้อที่ประมาณ ๓๙๘ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๒ ของพื้นที่ทั้งหมดมี ๔๖ แห่ง

๔) โรงงานอุตสาหกรรม (U๕๐๒) มีเนื้อที่ประมาณ ๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นโรงงานขนาดเล็กผลิตเครื่องประดับ แรงงานส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน ในพื้นที่และแรงงานต่างชาติ ได้แก่ พม่าและลาว

๕) สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (U๖๐๑) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๙๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๑ ของพื้นที่ทั้งหมด จำนวน ๗ แห่ง ลักษณะเป็นรีสอร์ทเหมาะสำหรับแวะพักผ่อนพักผ่อนและเพื่อชมทัศนียภาพบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำ

พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ประมาณ ๒๗,๗๔๑ ไร่ หรือร้อยละ ๑๕.๔๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ประกอบด้วย

๑) พื้นที่นาข้าว มีเนื้อที่ประมาณ ๗๙๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๔๔ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ นาดำ

๒) พื้นที่พืชไร่ มีเนื้อที่ประมาณ ๙,๒๔๓ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๑๓ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ ไร่ร้าง พืชไร่ผสม ข้าวโพด มันสำปะหลัง ฝ้าย งา ข้าวไร่

๓) พื้นที่ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ประมาณ ๔,๓๙๔ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๔๔ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ ชาออสซี่

๔) พื้นที่ไม้ผล มีเนื้อที่ประมาณ ๕,๗๙๓ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๒๑ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ ไม้ผลผสม ส้ม ส้มโอ เงาะ มะม่วงหิมพานต์ กล้วยไข่ กล้วยน้ำว้า มะขาม มะละกอ

๕) พื้นที่พืชสวน มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๗ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอก

๖) ไร่มวนเวียน มีเนื้อที่ประมาณ ๖,๙๖๔ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๘๗ ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพพื้นที่เป็นที่เนินเขาถึงที่ลาดชัน ความสูงชัน ๓๕ - ๖๐ เปอร์เซ็นต์ การปลูกพืช ได้แก่ ไร่ร้างแบบไร่มวนเวียน พืชไร่ผสมแบบไร่มวนเวียน ข้าวโพดแบบไร่มวนเวียน มันสำปะหลังแบบไร่มวนเวียน ฝ้าย ข้าวไร่แบบไร่มวนเวียน

๗) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ประมาณ ๓๔๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๙ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค

๘) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ประมาณ ๘๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๕ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ เกษตรผสมผสาน

พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒๖,๗๗๔ ไร่ หรือร้อยละ ๗๐.๒๕ ของพื้นที่ทั้งหมด ประกอบด้วย

๑) พื้นที่ป่าไม้ผลัดใบ มีเนื้อที่ประมาณ ๕๕,๓๖๗ ไร่ หรือร้อยละ ๓๐.๖๗ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ

๒) พื้นที่ป่าเบญจพรรณ มีเนื้อที่ประมาณ ๒๙,๘๑๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๖.๕๓ ของพื้นที่ทั้งหมด

๓) พื้นที่สวนป่า มีเนื้อที่ประมาณ ๔๑,๕๘๙ ไร่ หรือร้อยละ ๒๓.๐๕ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ สวนป่าผสม ยูคาลิปตัส สัก กระถินเทพา และสวนป่ายางพารา

พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐,๔๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๓๑ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ

พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๔๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๓๔ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม และพื้นที่อื่น ๆ

แหล่งเงินทุน

ประชากรตำบลห้วยเขย่งอาศัยแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสหกรณ์การเกษตร เงินกู้ยืมครอบครัว และเงินทุนส่วนตัว

การรวมกลุ่มของเกษตรกร

๑. การรวมกลุ่มของประชากร

จำนวนกลุ่มทุกประเภท	๓๓ กลุ่ม
- กลุ่มอาชีพ	๙ กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์	๖ กลุ่ม
- กลุ่มอื่นๆ	๑๘ กลุ่ม

๒. จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล)

- มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

ผลผลิตทางการเกษตร

พืชที่ราษฎรปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชล้มลุก ได้แก่ ข้าว ข้าวไร่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง มีพื้นที่บางส่วนที่ใช้ในการปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ใผ่รวก และพื้นที่บางส่วนปลูกไม้ผล เช่น เงาะ ส้มเขียวหวาน มะม่วงหิมพานต์ ส้มโอ เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน ๖ แห่ง

๑) ปูราชินี

ปูราชินี เดิมเรียก “ปูสามสี” ตามลักษณะจะมีสีแดง ขาวและน้ำเงินหรือม่วง ซึ่งพบมากบริเวณหมู่ ๑ และหมู่ ๕ ของตำบลห้วยเขย่ง มีชื่อทางภาษาอังกฤษว่า “Regal crab”

๒) บึงน้ำทิพย์

บึงน้ำทิพย์ เป็นบึงขนาดใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ อยู่กลางหุบเขา เป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ธรรมชาติสร้างไว้อย่างงดงามมีน้ำอยู่ตลอดทั้งปี โดยไม่แห้งขอด ค้นพบโดยพรานล่าสัตว์ ชื่อนายปาน เมืองมูล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑

๓) ต้นไม้ยักษ์

ต้นไม้ยักษ์เป็นต้นไม้ชื่อพันธุ์ “ขมิ้นดำ” หรือที่ชาวบ้านมักเรียกว่า “กะแบก” อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ มีจำนวน ๒ ต้น ขึ้นอยู่ติดกัน ขนาดความสูงของลำต้นวัดโดยรอบมีความยาว ๑,๖๕๒ ซม.

๔) ค้างคาวคุณกิตติ

ค้างคาวคุณกิตติ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าค้างคาวกินแมลงที่จัดเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่เล็กที่สุดในโลก ตามหนังสือกินเนสบุ๊กได้บันทึกไว้เมื่อปี ๒๕๒๐ เป็นสัตว์เฉพาะถิ่น พบในประเทศไทยที่จังหวัดกาญจนบุรีแห่งเดียวในโลกเท่านั้น

๕) ถ้ำสองแปด

ถ้ำสองแปดเป็นถ้ำหินงอก หินย้อยที่งดงามรูปทรงแปลกตาสิ่งที่หน้าสนใจก็คือ ผงงถ้ำเต็มไปด้วยผลึกแคลไซต์แวววาวมีผลึกหินปูนขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป และยังเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

๖) ล่องแก่งแม่น้ำน้อย

กิจกรรมล่องแก่งแม่น้ำน้อยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๑ ในชื่อกลุ่ม “กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” เป็นการรวมตัวของชาวบ้านในตำบลห้วยเขย่ง ประมาณ ๕๐ ครอบครัว โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อน ๔ ล้อ นำเข้าไปยังแม่น้ำน้อยแล้วล่องแพตามลำน้ำ บางรายล่องออกไปยังอำเภอไทรโยค

๗) พุหนองปลิง

พุหนองปลิง บ้านท่ามะเดื่อ มีเนื้อที่ ๓๗.๕ ไร่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำอันอุดมสมบูรณ์ที่เป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายของสังคมพืชและสัตว์ และมีระบบนิเวศที่บ่งบอกถึงความหมายของคำว่า “พุ” แห่งตะวันตกได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ตำนานที่ผุดมาจากใต้ดินเห็นได้อย่างชัดเจน มีรากไม้ที่มีหินปูนเกาะติด มีรากพุพอนและค้ายัน มีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ มีสังคมพืชแบบพุที่เหมาะสม มีสัตว์ป่าและสัตว์น้ำนานาชนิด จึงกำหนดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติสำหรับเด็กและชุมชนในพื้นที่

ผู้ปฏิบัติงาน

นายอดิเรก อินตะพองคำ

ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบน
และแม่ฮ่องสอน

นายอานนท์ ยอดญาติไทย

ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิง
ตอนบนและแม่ฮ่องสอน

นางสาวอลิษา สิริสิทธิ์

เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง

นายธีรภัทร แสงสีสกายเลิศ

เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง